

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 31.03.20

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 31 במרס, 2020 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד מרס 2020 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 3-7-2007 שפורסם על ידי רשות שוק ההון, –אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון.

בללי

קרן הפנסיה עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993 (להלן: "הקרן"). הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 23,500 עמיתים אשר מתוכם כ- 14,000 חברי קיבוץ. ככל קרנות הפנסיה הותיקות נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה למעט מקרים חריגים של הצטרפות על פי הסדרי רציפות מפנסיה תקציבית.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל ההפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. וכך, באמצעות יחוס פרטני של תשלום למשלם הספציפי, על אפיוניו האקטואריים וקביעת מנת הפנסיה על בסיס אפיונים אלה ובאמצעות מנגנון האיזון האקטוארי, נמנע הסיכון של כניסה לגירעונות אקטואריים כתוצאה מהתחייבויות יתר.

בהתאם לתקנון הקרן, מופעלים בקרן שלושה מסלולי פנסיה: המסלול הראשון - פנסיית זקנה רגילה לעמית; המסלול השני - פנסיה מקיפה לעמית; והמסלול השלישי - פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. כאמור לעיל פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 120 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהקבוצות (הבועות) מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד.

במהלך חודש מאי 2018 ובהתאם להוראות הממונה על רשות שוק ההון, הגישה החברה בקשה לעדכון מקדמי ההנחות האקטואריות ובכלל זה לתיקון לוחות התמותה בהתאם להוראות הממונה במסגרת חוזר פנסיה 3-6-2017. ביום 26 ביוני, 2019 ניתן אישור הממונה לנוסח התקנון שהוגש.

במהלך חודש מרץ 2020 הגישה החברה בקשה לתיקון תקנון קרן הפנסיה בהתאם להוראות חוזר ביטוח: 10-1-2019. במסגרת הבקשה התבקש, בין היתר, אישור הממונה לעדכון ההנחות האקטואריות ומקדמי התמותה כפי שפורסמו בחוזר; התאמת הוראות תקנון הקרן להוראות חוק הפיקוח שירותים פיננסיים (ביטוח), (תיקון 33), התשע"ז – 2017 כפי שפורטו בפרק 2: כרית ביטחון לקרנות פנסיה ותיקות שאינן בהסדר, בין היתר בהתייחס לחלוקתה לקבוצות הקיימות בקרן; תיקון הוראת התקנון בנושא מנגנון ההפחתה של מנות הפנסיה. נכון למועד אישור הדוחות טרם התקבל אישור הממונה לבקשה.

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון**1.1 שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו**

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון וועדותיו.

ביום 30 באפריל, 2020 ולאחר תקופת הדוח, התקבל אישור הממונה למינוי הגב' חני דוד כדירקטורית בחברה. הגב' דוד תחליף את הדירקטור טל כהן.

1.2 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיוטות של חוקים, תקנות חוזרים וניירות עמדה, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בנושאים מהותיים (להלן: "הממונה"), לפי העניין, הרלבנטיות לפעילות החברה שפורסמו בתקופת הדוח, ככל שקיימים וכן, הוראות דין מהותיות מתקופות קודמות לתקופת הדוח.

1.2.1 חקיקה ראשית וחקיקת משנה**תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)**

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2020 פורסמו מספר תקנות שעת חירום בקשר עם התפשטות הנגיף בישראל (להלן: "תקנות שעת חירום"). תקנות שעת החירום מסדירות בין היתר את ההוראות לעניין חובת בידוד; הגבלת פעילות; וכן הוראות לעניין הגבלת מספר העובדים במקום העבודה. החברה ועובדיה מקיימים את הוראות תקנות שעת החירום כנדרש, וכן עוקבים באופן שוטף אחר הנחיות משרד הבריאות כפי שמתפרסמות מעת לעת.

1.2.2 חוזרי הממונה

להלן שינויים מהותיים שחלו בהוראות הדין החלים על החיסכון הפנסיוני במהלך הרבעון:

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-1: עסקה בין צדדים קשורים

ביום 13 בינואר, 2020 פורסמו הוראות החוזר המאוחד לעניין עסקה בין צדדים קשורים. מטרת התיקון לאפשר במקרים מאוד חריגים ובכפוף לתנאים שנקבעו בחוזר, ביצוע עסקאות לרכישה ומכירה של נכס לא סחיר בין משקיעים מוסדיים המנויים על אותה קבוצת משקיעים, ובלבד שהעסקה היא לטובת כל המשקיעים המוסדיים הנמנים על אותה הקבוצה. בין התנאים שנקבעו בחוזר לביצוע עסקאות כאמור, נדרש כי ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי בחנה ואישרה את העסקה וכן קבעה כי קיימות נסיבות חריגות לביצוע העסקה וכי היא נעשית לטובת העמיתים. תחילתו של החוזר הינה החל ממועד פרסומו.

חוזר גופים מוסדיים 2020-3-1 ו-2020-3-2: תשלומים למקבלי קצבאות שיצאו מהארץ לתקופה ממושכת

במהלך תקופת הדוח פורסמו מספר עדכונים לחוזר בעניין תשלומים למקבלי קצבאות שיצאו מהארץ לתקופה ממושכת. יוזכר, כי החוזר פורסם על רקע פרסום צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים) (תיקון), התשע"ט-2019 (להלן: "הצו") שפורסם באפריל 2019. במסגרת הצו נקבע כי קרן פנסיה ראשית, לצורך בדיקת זכאות להמשך קבלת קצבה מקרן הפנסיה, לקבל מידע וידיעות בשאלה אם מקבל הקצבה שוהה מחוץ לישראל למשך תקופה רציפה העולה על שישה חודשים, והכל בהתאם לנתונים שבידי רשות האוכלוסין. מטרת החוזר היא לקבוע את חובתן של קרנות הפנסיה לפנות לרשות האוכלוסין לצורך קבלת מידע וידיעות כאמור, על מנת לאמת את היותו של מקבל הקצבה בחיים. עוד במסגרת החוזר נקבע אופן יידוע עמיתי הקרן ומקבלי קצבה שיצאו מהארץ בדבר הוראות החוזר. כך נקבעה הוראה בדבר הכללת הפסקה בדבר חובת יידוע החלה על העמית במקרים של יציאה מהארץ לתקופה ממושכת כאמור בטופס בקשה לקצבה; וכן חובת יידוע גורפת על כלל העמיתים שיצאו לפנסיה לאחר פרסום הוראות החוזר.

ביום 4 בפברואר, 2020 פורסם עדכון לחוזר, אשר קובע, כי קרן פנסיה ותיקה בלבד אינה מחוייבת במשלוח הודעת יידוע כללית לעניין הוראות החוזר והכל בהתקיים התנאים הבאים: (1) העמית הוא "מבוטח לא פעיל"; (2) בהתאם להוראות תקנון הקרן ותחשיבי הקרן, העמית לא צפוי להיות זכאי לקבל קצבה בקרות אירוע מזכה; (3) העמית אינו עמית גם בקרן ותיקה אחרת שבהסדר, ואשר בהתאם להוראות תקנון הקרן שבניהול החברה הנוגעות לרציפות זכויות, הוא צפוי להיות זכאי לקבל קצבה בקרות אירוע מזכה.

בנוסף, ביום 19 באפריל, 2020 פורסמה הוראת שעה ביחס לחוזר בעקבות התפשטות נגיף הקורונה בישראל. במסגרת הוראת השעה נקבע, כי במשך שלושה חודשים חברה מנהלת לא תעכב תשלומי קצבה למקבל קצבה שלא המציא אישור חיים כפי הנדרש בחוזר.

שה. 2016-2020: משבר נגיף הקורונה – הכרזת הממונה על שוק ההון למעבר הגופים המוסדיים לעבודה במתכונת

מצומצמת

ביום 17 במרס, 2020 ובהמשך להנחיות שפרסם משרד הבריאות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה, הממונה על שוק ההון הודיע לכל הגופים המוסדיים לפעול לפי הוראות חוזר 11-9-2013 שעניינו המשכיות עסקית בגופים מוסדיים. כמו כן, הממונה הבהיר, כי הגופים נדרשים להקצות משאבים מתאימים על מנת שיוכלו להמשיך ולתת שירות ללקוחותיהם בתהליכים חיוניים. עוד נקבע, כי הגופים יחזקו את יכולותיהם למתן שירותים בערוצים הדיגיטליים וכי ניתן לצמצם את שירותי קבלת הקהל לשירותים חיוניים בלבד. לבסוף הממונה הורה לגופים המוסדיים להמשיך לפעול להרחבת עבודת העובדים החיוניים מרחוק תוך ניהול כל הסיכונים הכרוכים בכך. החברה יישמה את הנחיות הממונה והיא עוקבת אחר העדכונים וההנחיות השוטפות שמפרסם הממונה מעת לעת.

חוזר גופים מוסדיים 4-9-2020: אופן הפקדת תשלומים לקופות גמל

ביום 26 למרס, 2020 פורסם עדכון לחוזר בעניין אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל. בעקבות פרסום ההנחיות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה בתקנות לשעת חירום וההנחיות הנוספות על צמצום הפעילות והתנועה במרחב הציבורי ומתוך רצון להקל על המעסיקים, מועד הכניסה לתוקף של החוזר ביחס למעסיק המעסיק לפחות 4 עובדים אך לא יותר מ-10 עובדים נדחה מיום 25 ביוני 2020 ליום 21 בפברואר 2021.

חוזר גופים מוסדיים 3-9-2020: מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני

ביום 26 במרס, 2020 פורסם עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. בעקבות פרסום ההנחיות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה בתקנות לשעת חירום, וההנחיות הנוספות על צמצום הפעילות והתנועה במרחב הציבורי ומתוך רצון להקל על המעסיקים, הוחלט על דחיית הוראות הנספחים לחוזר מבנה אחיד שהיו צפויים להיכנס לתוקף ביום 21 ביוני 2020 ליום 22 בנובמבר 2020.

כמו כן, על מנת להקל על הדיווח של מעסיקים המבצעים באופן שוטף הפקדת כספים לחשבון קופת גמל של עובדיהם, נוספה אפשרות לביצוע הפקדת כספים באמצעות הרשאה לחיוב חשבון על בסיס המידע המדווח בקובץ ממשק מעסיקים שבנספח ה' – ממשק מעסיקים. אפשרות זו תיכנס לתוקף ביום 21 בפברואר 2021.

בנוסף, לאור פניות שהתקבלו ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ועל מנת לסייע ביישום הוראות ממשק מעסיקים, הוחלט לדחות את מועד הכניסה לתוקף של הוראות ממשק מעסיקים בדבר כללים לעניין העברת מידע מבעל רישיון למעסיק ולגוף מוסדי לעניין אופן חלוקת כספים בין קופות גמל (נספח ה'1), שהיו צריכות להיכנס לתוקף ביום 21 ביוני 2020 ליום 21 בפברואר 2021.

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-5: דיווחים לממונה

ביום 26 במרס, 2020 פורסמה הוראת השעה בדבר תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה. בעקבות ההכרזה על מצב החירום והתפשטות נגיף הקורונה, ועל מנת להקל, ככל הניתן, על הגופים המוסדיים ולאפשר להם להתמודד עם השינויים שנבעו, בין היתר, מעומסי העבודה החריגים והמעבר של חלק מכוח האדם לעבודה מרחוק, רשות שוק ההון פרסמה הוראות חוזר זה בעניין הקלות בדיווחים לממונה. חוזר זה מאריך את המועדים להגשת חלק מהדיווחים בגין שנת 2019 וביחס לרבעון הראשון לשנת 2020. הארכת המועדים שנקבעה בחוזר כוללת, בין היתר, מתן ארכה של 30 ימים בדיווח בנושא פרסום מרכיבי תשואה, דיווח בנושא הוצאות ישירות ודיווח בנושא עמלות גופים מוסדיים. כמו כן חוזר זה פוטר את הגופים המוסדיים מהגשת דוחות בעותקים קשיחים, נוכח הוראות משרד הבריאות והמעבר לעבודה מרחוק.

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-6: ניהול נכסי השקעה – הוראת שעה על רקע אירועי הקורונה

ביום 2 באפריל, 2020 פורסמה הוראת שעה על רקע אירועי הקורונה המתקנת את הוראות חוזר ניהול נכסי השקעה. חוזר זה מקל בדרישות דיווחי משקיע מוסדי לממונה על חריגה אקטיבית או חריגה פאסיבית מהותית, כך שבמקום חובת דיווח בתוך עשרה ימי עסקים מהמועד שבו התגלתה החריגה לראשונה יוארך מועד הדיווח לתקופה של חודש, וזאת כהוראת שעה למשך שלושה חודשים. עוד נקבע במסגרת חוזר זה כי חריגה מטווח הסטייה כפי שנקבע על ידי המשקיע המוסדי ועד לטווח סטייה של 10 נקודות האחוז, לא תחשב כשינוי במדיניות ההשקעה, אלא תיחשב כחריגה פאסיבית, כך שוועדת ההשקעות תידרש לקבוע את המועד לתיקונה.

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-9: שירות ללקוחות גופים מוסדיים – הוראת שעה

ביום 16 באפריל, 2020 פורסמה הוראת שעה לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים. במסגרת הוראת השעה תוקנה הוראת סעיף 4 להוראת המעבר כפי שנקבעה בחוזר, כך שאפשרו לגופים המוסדיים לחרוג מזמני המענה הנדרשים בחוזר ולהחריג מהממוצע השנתי את נתוני המענה בתקופה שמיום 15 במרס, 2020 ועד למועד פקיעתן של תקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020, או כל חיקוק אחר שיבוא במקומן. כמו כן, הרשות נעתרה לצורך של הגופים המוסדיים להיערך ליישום הוראות החוזר ובמסגרת זו תוקן סעיף התחילה (סעיף 5 להוראת השעה) ותחילתו נקבעה ליום 29 באוקטובר, 2020.

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-10: דירקטוריון גוף מוסדי – הוראות שעה על רקע אירועי הקורונה

ביום 20 באפריל, 2020 פורסמו הוראות שעה על רקע אירועי הקורונה המתקנות את הוראות לחוזר דירקטוריון גוף מוסדי. במסגרת הוראת השעה מבוטלת חובת הדירקטוריון וועדותיו להתכנס לפחות פעם ברבעון באופן פיזי; מתאפשר לדירקטוריון לדחות דיונים בנושאים ודיווחים אשר מועדם קבוע בהוראות הממונה, ובתנאי שהדירקטוריון מצא שאין בדחיה כדי להשית סיכון מהותי על הגוף המוסדי או לקוחותיו, וכי הדיון או הדיווח אינו קשור לאירוע הקורונה; מתאפשרת הצגה של נושאים ועדכונים בישיבות דירקטוריון או ועדותיו המשותפות לגוף המוסדי וכן דחייה של מועד אישור הפרוטוקולים של ישיבות דירקטוריון וועדותיו. כמו כן, על מנת לאפשר לרשות שוק ההון פיקוח אפקטיבי על עבודת הדירקטוריון וועדותיו בעת זו, נקבע כי גוף מוסדי ימסור לממונה תמצית החלטות דירקטוריון או ועדות שהתקבלו בישיבה שעסקה באירוע הקורונה לכל המאוחר 5 ימי עסקים ממועד קיום הישיבה.

חוזר גופים מוסדיים 2020-9-11: דחיית מועד פרסום ודיווח דוחות תקופתיים לרבעון הראשון של שנת 2020

ביום 21 באפריל, 2020 פורסמה הוראת שעה בדבר דחיית מועד פרסום ודיווח דוחות תקופתיים לרבעון הראשון של שנת 2020. במסגרת הוראות הוראת השעה, הוארכו המועדים האחרונים להגשת הדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים בגין הרבעון הראשון לשנת 2020 ב-30 ימים, כך שגוף מוסדי נדרש להגיש את הדוחות התקופתיים עד ליום 30 ביוני 2020 (במקום עד ליום 30 במאי 2020).

המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים :

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית

ליום			
31 בדצמבר 2019	31 במרס 2019	31 במרס 2020	
אלפי ש"ח			
4,999,924	4,505,150	4,977,968	התחייבות לפנסיונרים
7,879,154	6,898,390	7,791,391	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
2,391,686	1,896,462	2,241,826	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. גרעון אקטוארי

ליום			
31 בדצמבר 2019	31 במרס 2019	31 במרס 2020	
אלפי ש"ח			
(103,759)	(961,896)	(838,038)	גרעון אקטוארי

לפרטים בדבר הגירעון האקטוארי והשימוש בכרית הביטחון, ראה פירוט בביאור 5 לדוחות הכספיים.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

ליום			
31 בדצמבר 2019	31 במרס 2019	31 במרס 2020	
אלפי ש"ח			
11,592,076	10,563,355	10,822,242	סך המאזן
11,549,644	10,552,043	10,786,803	התחייבות פנסיונית
1,628,367	552,627	(723,887)	עודף הכנסות על הוצאות (הוצאות על הכנסות)

2. תוצאות פעילות

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מדוח הכנסות והוצאות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס				
שיעור מעודף ההכנסות		שיעור מעודף ההכנסות		שיעור מעודף ההכנסות		
2019	2020	2019	2020	2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
%	%	%	%	%	%	
0.2%	3,206	-0.8%	(4,438)	0.2%	(1,525)	הכנסות (הפסדים) ממזומנים ושווי מזומנים
						מהשקעות:
47.1%	766,945	48.5%	268,020	21.3%	(153,980)	בניירות ערך שאינם סחירים
44.1%	718,409	43.2%	238,823	73.0%	(528,757)	בניירות ערך סחירים
4.3%	69,604	6.2%	34,226	7.5%	(54,207)	בפקדונות והלוואות
95.5%	1,554,958	97.9%	541,069	101.8%	(736,944)	סך הכל הכנסות (הפסדים) מהשקעות
7.1%	116,356	4.9%	26,980	(3.7%)	26,589	סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
102.8%	1,674,519	102.0%	563,611	98.3%	(711,880)	סך הכל הכנסות
						הוצאות
2.8%	46,102	2.0%	10,969	(1.7%)	11,982	דמי ניהול לחברה המנהלת
0%	50	0.0%	15	(0.0%)	25	הוצאות אחרות
2.8%	46,152	2.0%	10,984	(1.7%)	12,007	סך כל ההוצאות
100.0%	1,628,367	100.0%	552,627	100.0%	(723,887)	עודף ההכנסות על ההוצאות (הוצאות על הכנסות) מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה

(1) הכנסות (הפסדים) מהשקעות :

- א. **השקעה בניירות ערך שאינם סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020, סך ההפסדים מהשקעות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-21% מסך ההפסדים לתקופה. בתקופה המקבילה בשנת 2019 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-48% מעודף ההכנסות.
- ב. **השקעה בניירות ערך סחירים** - לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2020, סך ההפסדים מניירות ערך סחירים מהווים כ-73% מההפסדים לתקופה כאשר בתקופה המקבילה בשנת 2019 ההכנסות מניירות ערך סחירים הניבו תרומה של כ-43% מעודף ההכנסות. לפרטים נוספים בדבר התפתחויות בסביבה כלכלית ובשוק ההון ראה סעיף 4 – סקירה כלכלית.

(2) עודף הכנסות :

ההפסדים נטו (עודף ההוצאות על ההכנסות) שלושה החודשים הראשונים של שנת 2020 מסתכם בכ-724 מיליוני ש"ח לעומת עודף הכנסות על הוצאות של כ-553 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ב. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

החברה מפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון האמון על פעילות הגופים המוסדיים הפועלים בשוק ההון בישראל ("הממונה"). החברה פועלת לניהול קרן הפנסיה בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לפעילותה. בהתאם לסמכויות הממונה, חשופה החברה, מעת לעת, להליכי ביקורת ואכיפה מנהלית מטעמו של הממונה. כמו כן, מתוקף היות החברה, חברה לניהול קרן פנסיה ותיקה הפועלת לניהול נכסי עמיתי קרן הפנסיה בנאמנות עבורם, חשופה החברה לטענות עמיתים ובכלל זה לתובענות ייצוגיות בעניינים הנובעים מהוראות הדין לפיהם פועלת החברה. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה, ראה ביאור 6 ג' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת. החל ממחצית חודש ינואר 2020 החל להתפשט בעולם וירוס הגורם למחלת COVID-19. ההתפשטות הינה בממדים של מגיפה ('מגפת הקורונה') והיא פוגעת בכל מדינות העולם, ובמיוחד בסין, בחלק ממדינות המזרח הרחוק, באיטליה וחלק ממדינות אירופה. משרד הבריאות הישראלי פרסם מגבלות גם בישראל בעקבות גילוי מספר מקרים של נגיף "הקורונה" בישראל. לפרטים נוספים בדבר השפעת הנגיף ראה באור 1 ה' בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ג. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ד. השפעת שינויים בהוראות הממונה על שוק ההון על תוצאות הפעילות

לפרטים בדבר טיטוט דוח ביקורת של הממונה שהוגשה לחברה, ראה ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת. לעניין פירוט השינויים בהוראות הממונה, ראה סעיף 1 לעיל.

ה. השפעת השינויים בהוראות המס על תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ו. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ז. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר</u>	<u>לשלושה חודשים שהסתיימו</u>	<u>לשלושה חודשים שהסתיימו</u>
<u>2019</u>	<u>ביום 31 במרס 2019</u>	<u>ביום 31 במרס 2020</u>
	<u>אלפי ש"ח</u>	
215,447	46,754	45,570

ח. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

ט. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

3. סקירה כלכלית

3.1 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקרן ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משווקי ההון, שיעורי הריבית, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. כמו כן, להתפתחויות בתחום התעסוקה והשכר השפעה על פעילות הקרן. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות הקרן.

3.1.1. התפתחויות במצב הכלכלי בישראל

3.1.1.1. התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

צמיחה

על-פי נתוני הלמ"ס (אומדן שלישי לרבעון הרביעי של 2019), עלה התוצר המקומי הגולמי ברבעון הרביעי ב-4.6% בחישוב שנתי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות. זאת לאחר עליה של 4.1% (בחישוב שנתי) ברבעון השלישי ועליה של 1.4% (בחישוב שנתי) ברבעון השני של 2019. בסיכום שנתי עלה התוצר ב 3.5% בשנת 2019 לעומת 3.4% ב 2018.

נתוני תעסוקה

ע"פ התחזית המאקרו כלכלית של בנק ישראל מאפריל 2020, ובעקבות משבר הקורונה, צפויה ירידה בתוצר של 5.3% בשנת 2020.

על פי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס לרבעון הראשון 2020 (לעומת הרבעון הרביעי של 2019):

- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה – 3.5% (3.7% ברבעון הקודם).
- אחוז בני 15 ומעלה בכוח העבודה – 62.8% (63.1% ברבעון הקודם).
- שיעור התעסוקה בקרב בני 15 ומעלה – 60.7% (60.8% ברבעון הקודם).
- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 25-64 3.1% (3.2% ברבעון הקודם).
- אחוז בני 25-64 בכוח העבודה 79.8% (80.3% ברבעון הקודם).
- שיעור התעסוקה בקרב בני 25-64 77.3% (77.8% ברבעון הקודם).

בעקבות משבר הקורונה אשר נתן את אותותיו בעיקר בחודשים מרץ ואפריל, מספר הנעדרים מעבודתם (כל השבוע או פחות משבוע) מכלל המועסקים עומד נכון לסוף חודש מרס על 43% מכלל המועסקים (10.1% בחודש פברואר 2020).

נתוני האינפלציה, שער החליפין, שיעור הריבית והתשואות בישראל

ברבעון הראשון ירד מדד המחירים הידוע לצרכן בשיעור של (0.5%).
 בשניים עשר החודשים האחרונים (ידוע 31/3/2020 לעומת ידוע 31/3/2019) עלה המדד הידוע ב-0.1%.

התפתחות שיעור הריבית והתשואות
 ריבית בנק ישראל עומדת על שיעור של 0.1%. לאחר שהופחתה בכ- 0.15% במהלך הרבעון. בהתאם להערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש אפריל 2020, ריבית בנק ישראל צפויה להיות ברמה של 0% - 0.1% עד לסוף 2020.
 להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיות צמודות מדד) לטווחים שונים :

ריבית חסרת סיכון		טווח לפדיון
נכון ליום 31 בדצמבר	נכון ליום 30 במרס	
2019	2020	באחוזים
(0.85)	(0.09)	5 שנים
(0.47)	(0.03)	10 שנים
0.31	0.34	20 שנים

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים. מנגד, עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

3.1.1.2. התפתחויות בשוק ההון בישראל

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים בישראל :

לשנת	Q1		באחוזים
	2019	2020	
2019	2019	2020	מדדי מניות בישראל
15.0	5.4	-21.0	ת"א 35
40.3	10.2	-21.6	ת"א 90
21.3	6.4	-21.0	ת"א 125
26.1	15.4	-23.3	ת"א צמיחה
			מדדי אג"ח בישראל
8.7	3.3	-4.9	כללי
7.3	3.8	-7.7	תלבוט צמודות
8.6	3.7	-8.1	תלבוט שקלי
10.3	3.5	-2.9	ממשלתי צמוד מדד
8.3	2.3	-1.1	ממשלתי שקלי
			מדדי מניות בעולם
22.5	11.8	-21.2	דאו ג'ונס
35.6	17.2	-12.4	נאסד"ק
18.2	6.0	-20.0	ניקיי טוקיו
26.4	13.1	-27.1	קאק פריז
12.1	8.2	-25.6	פוטסי לונדון
25.5	9.2	-25.5	דאקס פרנקפורט
25.8	12.7	-20.5	MSCI WORLD

לתשואות בשוק ההון וכן לתשואה על נכסים אחרים (כגון: נדל"ן, קרנות השקעה ונכסי חוב לא סחירים) השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף ההכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה.

3.1.2. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

הרבעון הראשון של שנת 2020 הושפע באופן מהותי ממשבר הקורונה אשר שיתק את כלכלת העולם וגדע למעשה את הצמיחה העולמית של העשור האחרון, תוך שהוא מוביל את הממשלות והבנקים המרכזיים להוציא לפועל תכניות תמרוץ פיסקאליות ומוניטריות חסרות תקדים לתמיכה במשק.

ארה"ב – במהלך חודש מרץ החלה מגמת האטה משמעותית בכלכלה, תוך השבתת מגזרים משמעותיים מהמשק. הכלכלה האמריקאית התכווצה ברבעון הראשון בכ-4.8% (במונחים רבעוניים) ה"פד" הפחית את הריבית בשתי פעימות מ-1.75% ל-1.5% לרמה של 0.25%-0.0%. בנוסף, השיק הפד תכנית רכישת אג"ח בהיקף חסר תקדים בהיקפה ומבחינת תמהיל המוצרים הנרכשים, הכוללים אג"ח ממשלתי, אג"ח מגובה משכנתאות ואג"ח קונצרני במקביל השיק הממשל תכנית תמיכה פיסקאלית שכללה מענקים ותמיכה בהיקף של 2.2 טריליון דולר, במטרה לתמוך בעסקים שנפגעו מהמשבר, בתעשיות ששותקו, באזרחים ובמובטלים. לאחר שנים בהן שוק העבודה צמח ונמצא בשיעור אבטלה נמוך מאוד של כ-3.5% זינק מספר המובטלים לכ-22 מיליון מובטלים וההערכה היא כי שיעור האבטלה זינק למעל 20% באפריל 2020.

אירופה – כל מדינות אירופה סבלו מהתפשטות הקורונה ביבשת, כאשר המוקדים המרכזיים של המגיפה הינם איטליה, בריטניה וספרד. מדינות אירופה נקטו בצעדי סגר ובידוד חברתי מחמירים, שהביאו להתכווצות כלכלת אירופה ב-3.8% ברבעון הראשון (במונחים רבעוניים). הבנק המרכזי האירופי השיק תכניות רכישת נכסים בהיקף של 1.1 טריליון אירו, הסיר את מגבלת הרכישה מסדרות אג"ח והשיק תכנית הלוואות בתנאים מקלים. בנוסף השיק מדינות האיחוד האירופי תמרוץ פיסקאליות בהיקף של 3.2 טריליון אירו לתמיכה בעסקים וסקטורים שנפגעו ממשבר הקורונה וסיוע לאזרחי מדינות האיחוד. שיעור הריבית נותר ללא שינוי, אולם הוחלט להקל עוד יותר על הבנקים לקבל מימון על ידי העמקת הריבית השלילית בה הם לווים.

סין – מקור נגיף הקורונה ולמעשה המדינה הראשונה שנפגעה מהשפעתו מבחינת נפגעים בנפש ומבחינת פגיעה בכלכלה. במהלך חודש ינואר הוטל הסגר על מחוז חוביי שלאחר מכן הורחב למחוזות נוספים. במהלך חודש אפריל הוסרו ההגבלות והחיים והכלכלה מתחילים לחזור לשגרה. ברבעון הראשון התכווצה כלכלת סין בקצב של 9.8% (במונחים רבעוניים). בתקופה זו הממשל הסיני תמרץ את הכלכלה הסינית באמצעים פיסקאליים שכללו השקעה בתשתיות, תמיכה בממשלות המקומיות, הפחתת מסים ודחיית תשלומי הלוואות. בצד המוניטרי השיק הבנק המרכזי תוכניות לתמיכה בנזילות והפחתת שיעורי הריבית.

לסיכום

בעקבות התפרצות מגפת הקורונה נרשמו ירידות שיעורים חדות בעיקר באפיקי המניות והקונצרני בארץ ובעולם. במקביל נרשמו ירידות באפיק האג"ח הממשלתי ונרשם פיחות חד בשער השקל מול מרבית המטבעות העיקריים. באופן כללי נכסי קרן הפנסיה המנוהלים נפגעו בעיקר מירידה בשוקי המניות והאג"ח הקונצרני בישראל ובעולם. הנתונים השליליים ברבעון האחרון גרמו לתשואה שלילית וזאת בהתאם לדרגת הסיכון של התיק המנוהל. פעילות ועדת ההשקעות :

- ועדת ההשקעות של החברה עוקבת ומתעדכנת באופן שוטף אחר הפעילות המאקרו כלכלית ובהתאם לכך שוקלת את מדיניות ההשקעה של המסלולים השונים.
- ועדת ההשקעות של החברה עוקבת אחר התפתחויות הריבית בארץ ובעולם ובהתאם לכך מנווטת את השקעותיה.
- לקראת סוף חודש מרץ ובמהלך חודש אפריל ועד לסמוך לאישור הדוחות הכספיים נרשמו עליות ברוב אפיקי ההשקעה העיקריים אשר הושפעו מההתאוששות בבורסות העולם ואשר הביאו לתיקון ניכר בתשואות המסלולים המנוהלים. לפרטים נוספים ראה באור 1 ה' לדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

[הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:](#)**הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי****5.1 הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

הממונה פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי הממונה") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם כללה החברה המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.2 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס, 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

26.05.2020

שם התאגיד	תאריך
	שמות החותמים :
	תפקידם :
_____	1. דורון סט
	יו"ר דירקטוריון
_____	2. שלום בן עיון
	מנהל כללי